

формації: монографія / Т.В. Шаповалова. – Сєверодонецьк: Вид-во СНУім. В. Даля, 2016. 360 с.

16. Fukuyama, F. «Social Capital, Civil Society, and Development.» *Third World Quarterly*, 2001, 22 (1), 7-20.

17. Stewart T. *The Intellectual capital. The New Wealth of Organizations.* N.Y.; L.: Cuzzen-cy. 1997.

*УДК 657

Сидоренко Р.В., к.е.н., доцент

Зубчик В.

Луцький національний технічний університет

ОЦІНКА ВПЛИВУ ЗАБОРОНИ НА ЕКСПОРТ НЕОБРОБЛЕНОЇ ДЕРЕВИНИ НА ПРИБУТКОВІСТЬ ДІЯЛЬНОСТІ ЛІСОГОСПОДАРСЬКИХ ПІДПРИЄМСТВ

У статті здійснено оцінку останніх змін законодавства щодо заборони експорту необробленої деревини на прибутковість діяльності лісогосподарських підприємств. На основі проведеного аналізу показників діяльності лісгоспів Волинської області авторами доведено ріст залишків нереалізованої продукції на складах підприємств галузі та загальне зменшення прибутковості їх діяльності протягом досліджуваного періоду.

Ключові слова: лісогосподарські підприємства, заборона експорту, готова продукція, прибутковість діяльності.

Sydorenko R., Zubtchik V.

ASSESSMENT OF THE IMPACT OF THE BAN ON THE EXPORT OF UNTREATED TIMBER ON THE PROFITABILITY OF FORESTRY

With large forest areas, Ukraine was one of the main exporters of untreated timber in Europe. The major problem with forestry management was that a large part of the timber that was exported was harvested illegally and was not accounted for, resulting in significant losses to both the national ecosystem and the state budget from tax and levy deficiencies.

After the adoption of the Law on Export of Forest Products, the volumes of illegal logging began to decrease, but in addition to the possibility of selling timber obtained illegally, the legal export markets were closed. Thus, many state forestry compa-

* Сидоренко Р.В., Зубчик В.

nies find themselves in a situation where there is an opportunity to collect timber for sale, but buyers are not enough. This, in turn, leads to an increase in finished goods in warehouses and a decrease in the cash flows of the enterprise, which worsens the financial condition of the national forestry.

From the above data we can conclude that the volume of timber harvesting in Ukraine is increasing every year, despite the ban on its export (except 2017). However, no positive conclusion can be drawn about the growth of sales and profitability of the enterprises of the industry, since the data on the share of finished goods sold and the share remaining in the warehouses of enterprises are not given.

To investigate this issue, we analyzed the indicators of residues of finished products of 12 largest forestry enterprises in Volyn region.

As can be seen from the above data, the share of finished products in the assets of the studied forestry enterprises tends to increase steadily and in 5 years it has increased more than 3 times. That is, the hypothesis about the increase of actual wood residues in the warehouses of enterprises is confirmed. Such an increase adversely affects the overall profitability of the industry by reducing the flow of funds.

Revenue from the sale of the 12 surveyed forestry enterprises has been steadily increasing, but their total net income has been decreasing over the last 4 years. The share of net profit in sales revenue also declines to less than 2% in 2018. This gives reason to speak about the deterioration of the financial condition of the forestry by reducing the amount of profit received.

Key words: forestry enterprises, export ban, finished products, profitability of activity.

Сидоренко Р.В., Зубчик В.

ОЦЕНКА ВЛИЯНИЯ ЗАПРЕТА НА ЭКСПОРТ НЕОБРАБОТАННОЙ ДРЕВЕСИНЫ НА ПРИБЫЛЬНОСТЬ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ ЛЕСОХОЗЯЙСТВЕННЫХ ПРЕДПРИЯТИЙ

В статье осуществлена оценка последних изменений законодательства о запрете экспорта необработанной древесины на прибыльность деятельности лесохозяйственных предприятий. На основе проведенного анализа показателей деятельности лесхозов Волынской области авторами доказано рост остатков нереализованной продукции на складах предприятий отрасли и общее уменьшение доходности их деятельности в течение исследуемого периода.

Ключевые слова: лесохозяйственные предприятия, запрет экспорта, готовая продукция, прибыльность деятельности.

Постановка проблеми у загальному вигляді та її зв'язок з важливими науковими і практичними завданнями. Маючи значні площі лісів Україна виступала одним з головних експортерів необробленої деревини до країн Європи. Головною проблемою при веденні лісогосподарської діяльності було те, що значна частина

деревини, яка йшла на експорт, була вирубана незаконно і ніде не обліковувалась, відповідно до чого значні збитки несли як національна екосистема так і державний бюджет від недоотримання податків та зборів.

Після прийняття доповнень до Закону про експорт лісоматеріалів [3] обсяги таких вирубок почали зменшуватись, але разом із ліквідацією можливості продажу лісосировини отриманої у незаконний спосіб були закриті і легальні ринки експорту. Таким чином багато державних лісових господарств потрапили у ситуацію коли можливість заготовлювати деревину для продажу є, але відсутня достатня кількість покупців на неї. Це, в свою чергу, призводить до збільшення обсягів готової продукції на складах та зменшення обіговості коштів підприємства, що погіршує фінансове становище національних підприємств лісової галузі.

Аналіз останніх досліджень у яких започатковано вирішення проблеми. Питанням особливостей діяльності лісогосподарських підприємств в сучасних умовах господарювання займалися В.А. Голян, І.В. Замула, В.О. Озеран, Т.М. Сторожук, М.Ю. Чік та інші. Однак оцінка впливу останніх змін законодавства на прибутковість діяльності підприємств галузі потребує проведення подальших досліджень.

Цілі статті. Метою написання даної статті є дослідження впливу внесених змін до законодавчих актів щодо заборони на експорт необробленої деревини на ефективність функціонування вітчизняних лісових господарств.

Виклад основного матеріалу дослідження з обґрунтуванням отриманих наукових результатів. У відповідності до Інструкції № 291 «готова продукція – це продукція, обробка якої закінчена та яка пройшла випробування, приймання, укомплектування згідно з умовами договорів із замовниками і відповідає технічним умовам і стандартам» [4]. «Готова продукція» в лісогосподарських підприємствах є поняттям, що охоплює собою широкий спектр активів, що суттєво різняться між собою за характеристиками та призначенням.

В.Ю. Гордополов, В.Д. Гоцуляк та І.С. Несходовський до готової продукції лісового господарства відносять: деревину (хлисти, сортименти, хмиз, дрізки); пиломатеріали (дошки, бруси, планка,

рейка, штапик тощо); столярні вироби та інші вироби з деревини; саджанці, гриби, живиця, сіно та іншу сільськогосподарську продукцію [1]. Тотожну класифікацію подає Т.А. Ковбаса [5].

Дружинська Н.С. продукції лісового господарства дає наступне визначення – «вилучені з лісу придатні для використання ресурси, які призначені для продажу, переробки або внутрішнього споживання» [2].

Основною готовою продукцією лісгосподарських підприємств виступає деревина, що була отримана в результаті рубок, та похідні продукти, що були отримані в результаті її обробки та перетворювання. Продаж деревини виступає основним джерелом доходу для лісгосподарських підприємств.

Обсяги заготівлі ділового лісу в Україні в 2010-2018 роках наведено на рис. 1

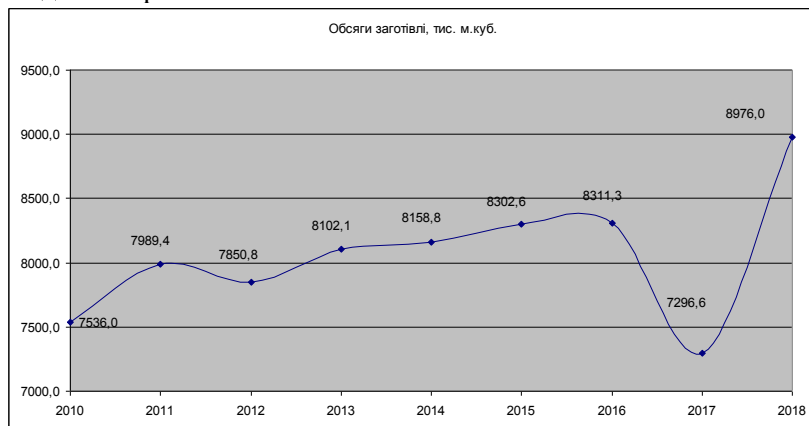

Рис. 1. Обсяги заготівлі ділового лісу в Україні в 2010-2018 роках (тис. м.куб.)

З наведених даних можна зробити висновок, що обсяги заготівлі необробленого лісу в Україні щороку зростають не дивлячись на заборону його експорту (за винятком 2017 року). Проте, на основі цього не можна зробити позитивний висновок про ріст обсягів реалізації та прибутковості підприємств галузі, оскільки наведені показники частки заготовленої готової продукції, що продається та частки, яка залишається на складах підприємств.

Для дослідження даного питання нами було проаналізовано показники залишків готової продукції 12 найбільших лісогосподарських підприємств Волинської області (табл. 1).

Таблиця 1

Залишки готової продукції лісогосподарських підприємств Волинської області у 2014-2018 роках (тис. грн.)

Підприємства	Роки					Відхилення 2018/2014	
	2014	2015	2016	2017	2018	абсолютне (тис. грн.)	відносне (%)
ДП Володимир-Волинське ЛМГ	876	1561	1334	2503	2450	1574	279,68
ДП Городоцьке ЛГ	120	263	599	811	2446	2326	2038,33
ДП Камінь-Каширське ЛГ	345	1023	986	2059	1860	1515	539,13
ДП Ківерцівське ЛГ	479	716	2081	3184	3609	3130	753,44
ДП Ковельське ЛГ	404	1208	2319	3037	1917	1513	474,50
ДП Колківське ЛГ	268	1246	2249	2942	2543	2275	948,88
ДП Любешівське ЛМГ	363	417	299	757	963	600	265,29
ДП Любомльське ЛГ	392	1466	2059	3803	9442	9050	2408,67
ДП Маневицьке ЛГ	71	1375	5449	3480	3910	3839	5507,04
ДП Ратнівське ЛМГ	206	1321	638	3147	2634	2428	1278,64
ДП Старовижівське ЛГ	355	544	1006	2445	2430	2075	684,51
ДП Цуманське ЛГ	1222	1873	4896	9653	9430	8208	771,69
Разом по 12 підприємствах	5101	13013	23915	37821	43634	38533	855,40

Якщо проводити оцінювання показників приросту обсягів залишків готової продукції лише на основі їх вартості вираженої у гривневому еквіваленті, то можна зробити висновок, що у лісогос-

подарських підприємств відбувається постійне збільшення залишків готової продукції. Однак, протягом досліджуваного періоду значно понизився курс вітчизняної валюти по відношенню до основних світових (долар, євро тощо). Тому, для підтвердження гіпотези про ріст залишків продукції на складах лісгоспів необхідно проаналізувати динаміку частки готової продукції у складі активів підприємств. Також, для комплексної оцінки динаміки прибутковості досліджуваних підприємств лісової галузі необхідно дослідити показники їх доходу від реалізації та чистого прибутку (табл. 2).

Таблиця 2

Динаміка частки готової продукції у складі активів та рівня прибутковості лісгосподарських підприємств Волинської області у 2014-2018 роках

Показник	2014	2015	2016	2017	2018
Частка готової продукції в активах підприємства, %	3,78	5,89	10,24	13,20	13,22
Дохід від реалізації, тис. грн.	373576	541112	610869	683641	869139
Чистий прибуток, тис. грн.	10161	76280	40015	18361	16465
Частка чистого прибутку в доході від реалізації, %	2,72	14,10	6,55	2,69	1,89

Як видно із вище наведених даних частка готової продукції у складі активів досліджуваних лісгосподарських підприємств має тенденцію до постійного зростання і за 5 років вона збільшилась у понад 3 рази. Тобто, гіпотеза про збільшення фактичних залишків деревини на складах підприємств підтверджується. Таке збільшення дає негативний ефект на загальну прибутковість діяльності підприємств галузі з-за зменшення обіговості коштів та переведення наявних вільних коштів у деревину, яка «зависла» на складах.

Розмір доходу від реалізації 12 досліджуваних підприємств лісової галузі постійно зростає, однак їх сумарний чистий прибуток зменшується протягом останніх 4 років. Частка чистого прибутку в доході від реалізації також зменшується і за 2018 рік становить

менше 2 %. Це дає підстави говорити про погіршення фінансового стану лісових господарств через зменшення сум отриманого прибутку.

Висновки. Лісові господарства продовжують здійснювати заготівлю деревини в попередніх обсягах не маючи достатньо попиту для її реалізації у зв'язку із закриттям зовнішніх ринків. Внутрішні споживачі такого обсягу деревної сировини не в стані переробити.

У випадку, якщо заборона на експорт не буде переглянута і вона, як і заплановано, буде діяти до 2025 року, уряду необхідно стимулювати іноземних споживачів до перенесення або створення переробних виробництв на території України. У протилежному випадку зменшення прибутковості діяльності лісгоспів буде продовжуватись, що через деякий час, призведе до значного погіршення їх фінансового становища.

1. Гордополов В.Ю., Гоцуляк В.Д., Несходовський І.С. Особливості обліку лісових біологічних активів та лісопродукції. Економіка, фінанси, менеджмент: актуальні питання науки і практики. 2015. № 4. С. 76-87.
2. Дружинська Н.С. Облік лісових ресурсів : автореф. дис. ... канд. екон. наук : 08.00.09. Київ, 2018. 23 с.
3. Про внесення змін до Закону України Про особливості державного регулювання діяльності суб'єктів підприємницької діяльності пов'язаної з реалізацією та експортом лісоматеріалів щодо тимчасової заборони експорту лісоматеріалів у необробленому вигляді: Закон України від 09.04.2015р. № 325-VIII / Верховна Рада України. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/325-19> (дата звернення: 3.11.2019).
4. Інструкція про застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій: Наказ Міністерства фінансів України від 30.11.1999р. № 291 / Міністерство фінансів України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0893-99> (дата звернення: 3.11.2019).
5. Ковбаса Т.А. Облікове забезпечення заготівельної діяльності підприємств лісового господарства. Причорноморські економічні студії. 2016. № 12-2. С. 164-168.
6. Офіційний сайт Державної служби статистики України. URL: <http://www.ukrstat.gov.ua/> (дата звернення: 3.11.2019).